

- rovok vysokoskolkého drevskeho studia” Zvolen, conference proceedings 67-74.
6. Hecker M., Peters S. 1994 *Die Oberflächen* – Rauigkeit von Messer- und Schäl furnieren und ihre Bestimmung mit den Tastschnitt, “European Symposium on Nondestructive Evaluation of Wood” Sopron, conference proceedings 593-598.
 7. Wagenführ R., Schreiber Chr. 1974 *Holz atlas*. Leipzig. VEB Fachbuchverlag.
 8. Trumpold H. 1998 *Why filtering surface profiles?*, Int.J.Mach.Tools Manufact. Vol. 38. Nos.5-6.pp. 639-646.
 9. Schadoffsky O. 1996 *Objective Verfahren zur Beurteilung der Oberflächenqualitäten Seminar*, Bielefeld
 10. Magoss E. 2002 *Természetes faanyag felületi érdességének alapvető összefüggései*, Faipar, L. évf.3. szám, 8-12.old.
 11. M. Sander 1991 *A practical guide to the assesment of surface texture*, Feinprüf Perthen, Göttingen
 12. O. Schadoffsky 1996 *Objective Verfahren zur Beurteilung der Oberflächenqualitäten*, Ein Seminar für Holz und Möbelindustrie, Bielefeld, s.: 2.1-2.17
 13. Cs. Csiha., J. Krisch 2000 *Vessel filtration – A method for analysing wood surface roughness of large porous species*, Drevarsky Vyskum, 2000, 45(1), p.: 13-22.

Az álgesztes bükk faanyag felhasználhatóságának vizsgálata

Biró Boglárka[✧]

The utility value of red heart beech material

The surplus on the international timber market and increasing the severity of quality requirements throw new light on the matter of red heart. Red heart is not yet thoroughly described in the technical literature. For timber suppliers to remain profitable, analysing aesthetic complaints and clearing up misbelieve concerning red heart in the manufacturing industry became a key issue. The author has been investigating red heart for five years. Using surveys – prepared with the help of forest products consumers – we tried to find out how the negative effects of red heart could be eliminated. The purpose of this work is to help the better utilisation of the national timber asset.

Key words: Red heart, Market survey, Forest products

Bevezetés

A Nyugat–Magyarországi Egyetem Erdészeti Politikai és Ökonómiai Tanszéke az Erdőhasználati Tanszékkel közösen vizsgálat-sorozatot indított a bükk álgesztesedés egyre nagyobb hangsúlyt kapó problémakörével kapcsolatban. A kutatás tárgya egyrészt az álgesztesedés megjelenésének, továbbá az élő és a megmunkált fára vonatkozó következményének a vizsgálata, másrészt a felhasználók, termelők, kereskedők, fogyasztók véleményének, az álgesztes faanyag akceptálásának feltárása. Szerettünk volna támpontot keresni arra nézve is, hogy miért is olyan csekély az álgesztes anyag forgalma, és milyen lehetőségek lennének ennek fokozására. A kérdőívek, melyek kitöltésére megkértük a cégek, üzemek képviselőit, több típusba sorolhatóak. Célzottan a bútorkeres-

kedelemmel, illetve a félkész- és készáruterme-léssel foglalkozókat szerettük volna megkeresni. A szükséges kérdőíveket a FAGOSZ 2002. április 17-18-i konferenciáján ismertettük meg az ott jelenlévőkkel, és ezt követően küldtünk szét azokat az országban.

A kérdőív

A kérdőívek megszerkesztése egy német példa, a Freiburgi Egyetemen egy hasonló, korábbi vizsgálat kérdései alapján történt. 61 kereskedőt és termelőt kerestünk meg leve-lünkkel. A visszaérkezett ívek mennyiségével (21 %) egy nem reprezentatív mintát kaptunk.

A kereskedői és termelői oldal számára készített kérdőívekkel bepillantást szerettünk volna nyerni a megkérdezettek vevőkkel való tapasztalatairól, megtudni azt, hogy milyen

[✧] Biró Boglárka doktorandusz hallgató, NyME Erdőhasználati Tanszék

hozzállás tapasztalható az álgesztes termékekkel kapcsolatban. Megállapítást szerettünk volna tenni arra nézve, milyen lehetőségei vannak az eladónak a vevők befolyásolásában. Az is érdekelt minket, hogy mik azok a meghatározó tényezők, melyek a vevőket befolyásolják egy-egy bútor vagy más fatermék vásárlásakor. Fontos szerepet játszik az az információ is, hogy milyen lehetőségekkel rendelkeznek az egyes kereskedők termékpalettájuk bővítését illetően. Ezen túl tudni szerettük volna, mely tényezők tesznek eladhatatlanná bizonyos cikkeket, és ebben mekkora szerepet játszik az álgeszt, mint fahiba.

Ahhoz, hogy valamiféle javaslatot tudjunk kidolgozni az álgesztes bükkből készült termékek jobb eladhatósága érdekében, azt is szerettük volna megtudni, hogy milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a termelők és a kereskedők a faipari trendeket illetően. E célból szerepelt egy kérdés a meglévő álgesztes termékek körére vonatkozóan is. Azért, hogy tudjuk értékelni a technológiai perspektívákat, az iránt is érdeklődtünk, mekkora létjogosultsága lehet a sorozatgyártásnak, az ipari méretekben való gondolkodásnak. Úgy gondoltuk, a megkérdezett szakemberek megbízható értékelést tudnak nyújtani.

Az álgesztes alapanyag egyik legnagyobb előnye, összehasonlítva a „fehér” bükkal, a jóval alacsonyabb árfekvés. Kutatásra érdemesnek találtuk azt is, hogy lehetőség lenne-e az itt kapott árelőnyt beépíteni a végtermékbe, így népszerűbbé téve ezt a vásárlók számára. Ez a lehetőség szoros összhangban áll a sorozatgyártás kérdéskörével.

A kérdőív zárásaként kérdéseket tettünk fel magára a vállalkozás egészére vonatkozólag. Ezek az információk nagyban segítik a kiértékelést azáltal, hogy jobban megvilágítják az összefüggéseket az egyes kérdésekre adott válaszok közt.

A német és a hazai eredmények összehasonlítása

Terjedelmében jóval nagyobb közvéleménykutatást bonyolítottak le Németországban. Az ottani kutatók a fentebb megismert kérdés-sorozatokat kiegészítették egy internetes honlapon elérhető kérdőívvel, illetve egy utcai köz-

vélemény-kutatással is. A postai úton célzottan a (szakmai berkeken belüli) termelők és kereskedők felé eljutott kérdőívek eredményeként hasonlóan, nem reprezentatív mintát kaptak (18%-os visszaküldési arány). A kapott eredményeket összehasonlítva elmondhatjuk, hogy eltérések elsősorban az eltérő gazdasági és társadalmi viszonyokból következnek, illetve abból, hogy esetükben sikerült nagyobb létszámú bútorgyártó és kereskedői kört megtalálniuk. A vevőkör és a határozott elképzelések esetében kissé nehezebb helyzetben vannak a magyar kereskedők; ez derül ki az összehasonlításból. Sokkal határozottabbnak bizonyul az ár szerepe, mint Németországban, ahol azért szerephez jut a minőség, a megmunkáltság és a praktikum is. A termék „ökológiai értéke” hazánkban szinte még egyáltalán nem ismert ellentétben a nyugat-európai országokkal.

Fontos eredményként könyvelhetjük el az álgesztes problémakörrel kapcsolatosan hogy a válaszadók 70 %-a szerint a „természetes fa” irányvonala fog a jövőben kirajzolódni. Ez az arány a német eredmény szerint csak 60%-os volt. Ennek ellenére a jelenlegi értékesíthetőségi viszonyok nehezebbek hazánkban. Míg a német válaszadók esetében még soha sem maradt készleten álgesztes termék, addig a hazai kérdezettek 80 %-nál erre már volt példa.

Elmondhatjuk, hogy tőlünk nyugatabbra sem könnyebb egy újfajta faipari irányzatot meghonosítani, s hogy mégis sikerüljön, annak éppúgy extravagánsnak, időtállóknak és mindenekelőtt olcsónak kell lennie. Egyelőre a külföldi kollégák is elsősorban csak nem látható alkatrészek, illetve egyedi bútor darabok esetében látják az álgesztes bükk faanyag további felhasználási lehetőségét.

A termékkörre vonatkozó kérdéscsoportra adott válaszokban szinte teljesen azonos eredmények születtek. A magyar termelőkhez hasonlóan a németek is veszélyként érzékelik, hogy a vevők hiányos ismeretei miatt igen csekély az érdeklődés e termékek iránt. A sorozatgyártás és árkedvezmények témakörében bizakodóbbak a hazai szakemberek, a német termelőknek csak 2/3-a lát lehetőséget az ipari méretű gyártásban, s csak 50 százalékuk gondolja, hogy az alapanyagnál nyert árelőnyt átvihető a végfelhasználók számára.

Összefoglalás: a kapott trendek

Noha a kapott válaszok mennyisége nem felel meg a reprezentatív minta követelményeinek, mégis számos kérdésre adott válasz alapján azt mondhatjuk, hogy valós képet kaptunk a kért információkat illetően.

Ellentétben a német eredményekkel, a kapott válaszokból az tűnik ki, hogy a vevőknek csak kis része, átlagosan az egyharmada tart csak igény bármiféle tanácsadásra. Nagy részük már eleve határozott fafaj- és áralképzéssel érkezik meg az eladóhoz. A válaszadók nagy többsége úgy érzi, hogy a kereskedőknek még a mai erőteljes kínálati piaci viszonyok között is több lehetőségük van arra, hogy olcsóbb, praktikus vagy formatervezett termékekkel gazdagítsák palettájukat.

Jól tükrözi a kapott eredmény az ismert, magyar környezettudatosságra jellemző viszonyokat. Szinte kivétel nélkül mindenki azt tapasztalja, hogy a potenciális vevői kör kevesebb, mint 5 %-a kérdez rá arra célzottan, hogy az adott termék a környezetvédelmi előírásokat figyelembe véve munkálták-e meg, illetve az adott termék nem károsítja-e a tartamos erdőgazdálkodás elvét. Szoros összefüggést mutat ez természetesen azzal, hogy a vevői döntés elsősorban az ártól és a minőségtől függ. Dobogós helyen áll még a praktikum és a megmunkáltság, míg az ökológiailag elfogadott származás nem szerepel befolyásoló tényezőként.

Látszólagos ellentmondás feszül abban az eredményben, hogy az eladók zöme a felületértéktelítő szerepében a hibamentességet és a szint jelölte meg, ennek ellenére azt jósolják, hogy a „természetes fa” trend lesz az irányadó. A jelenlegi feltételezés egyértelműen az, hogy a vevők visszautasítják vagy visszautasítanak az álgesztes termékeket.

Az álgesztes termékek alacsonyabb részaránya az össztermelésből egyértelműen a termelők csekély érdeklődésének tudható be. Jelenleg a kapott válaszok alapján bizonyos termékek azért maradnak készleten (válnak eladhatatlanná), mert vagy nem illeszkednek bele az adott divat-irányzatokba, vagy pedig az áruk jóval meghaladja a használati értéküket. Mivel ebbe a körbe véleményem szerint beletartoznak egyelőre még az álgesztes termékek is, így nem meglepő, hogy a válaszadók 100 %-a úgy tapasztalta, hogy nagyobb eséllyel maradnak készleten az álgesztes termékek. A gyártók egyértelműen nehéznek ítélik meg az újabb irányzatok meghonosítását, de amennyiben az olcsó, praktikus és a média által kellően támogatott, nem lehetetlen ennek megoldása.

Összefoglalva, egyre pozitívabbnak látszik a kereskedők és a termelők véleménye az álgesztes termékekről, noha ezek piacra kerülését csak az erős kínálati piac egyensúlyi irányba tolódásával, és az újabb faipari trendek meghonosodásával tudják elképzelni. Ezen irányzatok köztudatba való beépülésében a médiának, a fa/bútoripari szakvásároknak és természetesen a folyamatosan bővülő tapasztalatoknak szánnak nagyobb szerepet.

Irodalomjegyzék

1. Becker, G. – Seeling, U. 1998 *Erscheinungsbild, Auswirkungen und Akzeptanz des Rotkerns in Buchenholz*. Projekt des Instituts für Forstbenutzung und Forstliche Arbeitwissenschaft. Freiburg.
2. Schwarz, C. 1998 *Stand der Buchenrotkernforschung und Käuferansprüche an Buchenrundholz bei Auftreten von Rotkern*. Diplomarbeit des Instituts für Forstbenutzung und Forstliche Arbeitwissenschaft. Freiburg.